

Paddenstoelen Werkgroep Friesland (PWF)

Natuurmuseum Fryslân
Schoenmakersperk 2
8911 EM Leeuwarden
Tel.: (058) 233 22 44
Website: paddenstoeleninfriesland.nl
E-mail: info@natuurmuseumfryslan.nl

Ruimte voor notities

Paddenstoelen Werkgroep Friesland (PWF)

Natuurmuseum Fryslân
Schoenmakersperk 2
8911 EM Leeuwarden
Tel.: (058) 233 22 44
Website: paddenstoeleninfriesland.nl
E-mail: info@natuurmuseumfryslan.nl

Paddenstoelen Werkgroep Friesland (PWF)

In Friesland is sinds 1991 een groep geïnteresseerden in paddenstoelen actief. Ze hebben zich verenigd in de Paddenstoelen Werkgroep Friesland (PWF)

De werkgroep houdt in de herfst eens per twee weken een bijeenkomst. De bijeenkomsten worden gehouden in het Natuurmuseum Fryslân. Tijdens deze werkgroepavonden worden meegebrachte paddenstoelen gedetermineerd en besproken.

Verder houdt de paddenstoelenwerkgroep in de herfst een aantal excursies. De werkgroep stelt zich tot doel om de verspreiding van paddenstoelen in Friesland in kaart te brengen en maakt hierbij onderdeel uit van het landelijke karteringsproject.

Het karteringsproject wordt gecoördineerd door de Werkgroep Paddenstoelenkartering Nederland. Ondertussen zijn er meer dan 1800 soorten waargenomen in onze provincie. De gegevens hierover staan opgeslagen in een landelijke database. Nieuws over de activiteiten van de werkgroep en over vondsten in Friesland is op internet te vinden op de site <http://paddenstoeleninfriesland.nl/>.

Nieuwe werkgroepleden zijn van harte welkom. Bent u geïnteresseerd en zou u mee willen doen, kom naar de bijeenkomsten of stuur een e-mail naar:

info@natuurmuseumfryslan.nl

Excursie deelnemer

Excursie bos van Ipei

Excursie Diakonievene

Paddenstoelen

We leven in een tijd dat bijna iedereen het druk lijkt te hebben, op het werk, op school, in huis, overal wachten ons taken en allerlei bezigheden. Om daarvan te ontspannen trekken nogal wat mensen de natuur in om uit te waaien in de duinen of bij te komen tijdens een boswandeling. Wie dit doet nadat het een paar dagen flink geregend heeft, loopt een goede kans om paddenstoelen tegen te komen. Want die kunnen op zo'n moment inderdaad als paddenstoelen uit de grond schieten. Het seizoen bij uitstek daarvoor is natuurlijk de herfst wanneer ze in bos, hei of duin, maar ook in een park of plantsoen onze aandacht trekken door hun vorm en hun kleur.

Iedereen weet wel dat er giftige paddenstoelen bestaan en dat sommige soorten eetbaar zijn. Maar veel verder gaat de kennis vaak niet. Voor wie toch iets meer wil weten en voor al die mensen die graag de natuur in trekken, is deze brochure geschreven. Hierin kunt u lezen wat een paddenstoel nou precies is en welke rol paddenstoelen spelen in de natuur. En het laat vooral zien hoe veelvormig en mooi ze zijn. Maar dat laatste wist je misschien al

Graskleefsteelmycenar

Spekwoerdzwam

Eifenwasplaat

Zwamvlok

Het bijzondere van paddenstoelen is dat het belangrijkste deel zich onder de grond bevindt. Want de inktzwam of de boleet die we langs de kant van de weg zien staan, zijn alleen maar de vruchten die geproduceerd zijn door een enorm netwerk van uiterst dunne draden dat we de zwamvlok noemen. Het is alsof je in de berm een stel appels ziet liggen die vastzitten aan een appelboom waarvan de stam, de takken en de wortels zich onder de grond bevinden.

Paddenstoelen zijn dus eigenlijk een soort vruchten. En vruchten bevatten zaden waardoor ze bijdragen aan de verspreiding van planten. Dat is bij paddenstoelen niet anders. Alleen maken zij er onvoorstelbaar veel en spreken we bij paddenstoelen over sporen. Eén enkele Vliegenzwam kan in de week dat hij boven de grond staat wel een miljard sporen produceren. Sporen zijn zo fijn als stof - vaak niet groter dan 1/100 mm - en heel licht, zodat ze makkelijk door de wind verspreid worden. Dat betekent dat sporen vrijwel overal terecht kunnen komen. Op het moment dat je dit leest, zweven er ongetwijfeld een paar sporen voorbij.

Vliegenzwam

Afbrekers, samenwerkers en parasieten

Paddenstoelen hebben geen bladgroen en kunnen daarom niet zoals planten hun eigen voedsel produceren met behulp van zonlicht en koolzuurgas. Paddenstoelen moeten op een andere manier aan de kost komen. Daarvoor hebben zij twee manieren ontwikkeld:

- Afbraak van levende en dode planten en ander organisch materiaal, zoals hout, humus, papier, mest e.d.
- Samenwerking met groene planten - vooral bomen - waarbij de paddenstoel zorgt voor water en mineralen en daarvoor in ruil van de plant suikers terugkrijgt. Paddenstoel en boom werken op die manier samen tot wederzijds voordeel. Dit wordt ook symbiose genoemd.

Dus je hebt afbrekers en samenwerkers. Sommige afbrekers zijn zo gulzig dat ze al beginnen te eten van een boom die nog leeft. Dergelijke paddenstoelen noemen we parasieten. Hoewel ze meestal verzwakte en beschadigde bomen kiezen, kunnen ze schadelijk zijn, zoals de Reuzenzwam in beukenlanen en in dennen- of sparrenbossen de Dennenmoorder of Sombere honingzwam.

Dennenmoorder (parasiet)

Sombere honingzwam (parasiet)

Sommige afbrekers zijn kieskeurig: een Berkenzwam eet uitsluitend berkenhout. De Oorlepelzwam groeit alleen maar op dennenkegels. Ook symbionten kunnen eenkennig zijn, zoals de Beukenrussula die met niemand anders wil samenwerken dan met de beuk, terwijl de Geelwitte russula minder kieskeurig is en behalve bij veel soorten loofbomen ook wel bij naaldbomen voorkomt.

Geschubde inktzwam (afbrker)

Geweizwam (afbreker)

Misschien heb je wel eens gehoord over de kringloop van de natuur. Daar wordt mee bedoeld dat alles wat wordt opgebouwd ook weer afgebroken moet worden, zodat er weer voedingsstoffen beschikbaar komen voor de opbouw. Paddenstoelen zijn de beste afbrekers die er zijn. Zij zijn zo'n beetje als enige in staat om moeilijk afbreekbare bouwstoffen van hout en dood blad, zoals lignine en cellulose, te verteren. Als zij door een of andere oorzaak hun werk niet meer zouden doen dan zou binnen afzienbare tijd het afval zich zo ophopen

dat er geen leven meer mogelijk was. Dit geeft aan hoe belangrijk paddenstoelen zijn voor het in omloop houden van voedingsstoffen.

Ook samenwerkers zijn van groot belang voor het overleven van de bomen en planten waarmee ze samenleven. Groene planten konden in de vroege evolutie pas succesvol vanuit het water het nog lege en vrijwel levenloze land koloniseren vanaf het moment dat ze geleerd hadden om een samenwerkingsverband aan te gaan met zwammen.

(tekst: Nederlandse Mycologische Vereniging)Vliegen

Appelrussula (samenwerker)

Gewoon eekhoortjesbrood

Rupsendoder (parasiet)